

ВАЛЕНТИН МОРОЗ У БОРОТЬБІ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Вахрамєєв Борис

9 клас, Луцька гімназія № 21 імені Михайла Кравчука,
Волинська обласна Мала академія наук, м. Луцьк,
al20051998@e-mail.ua

Валентин Якович Мороз є знаковою постаттю в новітній історії України, а особливо періоду чергової активізації боротьби українського народу за свої національні права та свободи, яка хронологічно припала на II половину XX століття. Народився В.Мороз 15 квітня 1936 року в селі Холонів Горохівського району Волинської області в селянській родині.

Історик, публіцист, шістдесятник-дисидент, безкомпромісний та радикальний борець з комуністичним режимом, багаторічний політв'язень в СРСР, активний громадсько-політичний діяч та науковець в сучасній Україні – це В.Мороз. Ось уже понад п'ятдесят років В.Мороз був і є гідним представником покоління, яке вибороло нашу українську незалежність, тим справжнім носієм нескореного духу українського народу.

Дослідження та аналіз суспільно-політичної діяльності В.Мороза на тлі широкого вивчення опозиційного руху в Україні другої половини XX століття дає можливість глибше вивчити історичні передумови та проблеми відновлення української державності.

Опозиційний рух був черговим етапом національно – визвольної боротьби українського народу за державну незалежність в XX столітті, активна фаза якої припала на 60-70 роки. Саме представники покоління шістдесятників, а зокрема, В.Мороз були тими «будителями» українського суспільства, які спричинили відродження національної свідомості українців, а відтак і добились суспільно-політичних зрушень в СРСР, які ознаменували зміну епохи тоталітаризму на епоху національного самовизначення та розвитку [2].

У період кризи руху шістдесятників, багато хто саме у В.Морозі побачив нового лідера й ідеолога українського спротиву [4].

Історико-публіцистичні твори В.Мороза «Репортаж із заповідника імені Берії», «Мойсей і Датан», «Хроніка Опору», «Серед снігів», «Замість останнього слова», його стійка позиція під час арештів, судових процесів та ув'язнення сприяли поширенню дисидентського руху, популяризації ідеї української незалежності [3].

Безкомпромісна позиція і громадська діяльність В.Мороза щодо відстоювання українських національних інтересів, зробили його лідером опозиційного руху, він став символом незламної боротьби. Тому був надто небезпечним для радянського режиму.

Після арешту в червні 1970 року, В. Мороза було засуджено вдруге по статті 62 ч.2 КК УРСР «Антирадянська агітація і пропаганда ». Згідно даної статті, максимальний термін покарання для засуджених вдруге, передбачав позбавлення волі на строк від трьох до десяти років і з засланням до п'яти років чи без такого; ув'язнення в колонії (таборі) особливого режиму (камерне утримання) і визнання за ст. 26 КК УРСР особливо небезпечним рецидивістом [1]. Судова колегія в кримінальних справах Івано – Франківського обласного суду в закритому режимі винесла вирок – 6 років спецтюрми, 3 роки таборів особливого режиму та 5 років заслання – загалом 14 років покарання. Це було безпрецедентно жорстким покаранням за порушення статті 62 КК УРСР, післясталінського періоду. В Радянському Союзі не полемізували з інакодумцями чи політичними опонентами, за переконання, що йшли в розріз з радянською державною ідеологією, переслідували та карали.

Після дев'яти років ув'язнення в спецтюрмах та таборах, витримавши тотальний морально-фізичний тиск каральної радянської системи, В. Мороз в 1979 році опинився за кордоном, завдяки сприянню різних міжнародних громадсько-політичних та урядових кіл і підтримці соратників по боротьбі. Перебуваючи в еміграції, В.Мороз й там не припиняв дисидентської діяльності.

Отже, саме завдяки діяльності непересічних особистостей існував та поширювався національний опозиційний спротив. Адже, тільки живий приклад гідної громадянської позиції у відстоюванні демократичних прав та свобод людини, національних інтересів народу, особливо в умовах державного тоталітаризму, є найпереконливішим фактором справедливості і необхідності цієї

боротьби. Тому, громадсько-політична діяльність В. Мороза була і є, без сумніву, важливим чинником для суспільних державотворчих процесів в Україні.

1. *Віртуальний музей. Дисидентський рух в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.khpg.org/index.php?id=1162803885>*

2. *Касьянов Г. Незгодні: Українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х рр. – Київ: Либідь, 1995. – 224 с.*

3. *Мороз В. Есеї, листи й документи. – Нью-Йорк : В-во Сучасність, 1975. – 286 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://diasporiana.org.ua/rizne/5-moroz-v-eseyi-listi-y-dokumenty/>*

4. *Секо Я. Ідея нації в есеїстиці Валентина Мороза //Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І. С. Зуляка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. – Вип. 2. – 328 с.*

КУЛЬТУРА АНТИЧНИХ МІСТ-ДЕРЖАВ ПІВНІЧНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я І КРИМУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА КУЛЬТУРУ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Кривенко Євгенія

11 клас, Ліцею інформаційних технологій
при Дніпропетровському національному університеті
імені Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ,
e-mail: Jeka1206@mail.ru

Однією з головних умов становлення державності України є її входження у світ сучасних культурних надбань. Протягом тисячоліть Україна була нерозривно пов'язана з культурами східних і західних народів, які, безумовно, впливали на праукраїнське населення. Відбувалося взаємозбагачення культурними надбаннями.

На розвиток української державності великий вплив мала грецька колонізація VIII-VI ст. до н. е. «Колонізацію» в даному випадку треба розуміти не тільки як господарське освоєння греками Північного Причорномор'я, а ще як культуру, традиції якої стали прямим джерелом для розвитку української культури.

Євген Маланюк ніжно нарикає Україну «Степовою Елладаю». Він стверджує, що Україна запозичила у греків індивідуалізм, схильність до філософії, мистецтва, миролюбність.

Культура як скарбниця накопичення колективного досвіду віддавна вважається головним надбанням всього людства. Цікавість до культурних досягнень грецьких міст-держав зараз дуже велика. Вони приваблюють українських та закордонних дослідників і просто туристів.

Тематикою античних держав Північного Причорномор'я, зокрема дослідженням Ольвії, займається вчений-археолог, член-кореспондент Національної академії наук України (1990), доктор архітектури (1980), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2002). С. Д. Крижицький. Науковий доробок Сергія Дмитровича нараховує близько 200 праць, опублікованих в українських та зарубіжних виданнях. Мною були використані деякі його фундаментальні монографії: «Античні держави Північного Причорномор'я» (1998), «Архітектура античних держав Північного Причорномор'я» (1993) та «Жилі будинки античних міст Північного Причорномор'я» (1982).

Тему «Культура античних міст-держав Північного Причорномор'я і Криму та її вплив на культуру українських земель» було обрано через бажання дослідити мистецтво та життя цих міст-колоній.

Мета мого виступу – повідомити про розвиток культури полісів Північного Причорномор'я з VII ст. до н.е. до IV ст. н.е. та її вплив на культуру населення українських земель.